

DIVIDE ET IMPERA

Komentarz do analizy warunków wynagradzania egzaminatorów.

Właśnie upłynęło pierwsze półrocze 2023 roku, a z tym faktem zakończył się okres tworzenia zasad określania wysokości opłat za przeprowadzanie egzaminów państwowych na prawo jazdy oraz warunków wynagradzania dla egzaminatorów kandydatów na kierowców i kierowców. Odmiennie od pierwszej i drugiej dekady XXI wieku, warunki wynagradzania ustala obecnie – na zasadach aktu prawa miejscowego – właściwy marszałek województwa. Można zapytać: dlaczego tak się stało? Dlaczego za wykonanie zadania z zakresu administracji rządowej jakim jest sprawdzanie kwalifikacji kandydatów na kierowców i kierowców warunki wynagradzania określa nie naczelny organ administracji państwowej lecz organ samorządu terytorialnego? W całym XX stuleciu oraz w dwóch dekadach XXI wieku zasady wynagradzania egzaminatorów określał naczelny organ administracji państwowej czyli Minister właściwy do spraw transportu drogowego. W XX wieku był to Minister Komunikacji, później Minister Transportu i Gospodarki Morskiej, czy ostatecznie Minister Infrastruktury. Zawsze był to naczelny organ administracji państwowej, który również określał zasady sprawdzania kwalifikacji kandydatów na kierowców – realizację zadania z zakresu administracji rządowej. Ostatnie rozporządzenie w sprawie wynagradzania egzaminatorów zostało ogłoszone w 2007 roku z mocą obowiązywania od 1 stycznia 2008 roku. Przez ponad piętnaście lat nic nie zmieniło się w regulacjach prawnych określających warunki wynagradzania egzaminatorów. Nic zatem dziwnego, że w pierwszym kwartale 2020 roku działająca w imieniu środowiska zawodowego egzaminatorów Rada Główna Krajowego Stowarzyszenia Egzaminatorów opracowała projekt zmian – nowych zasad wynagradzania egzaminatorów – przesyłając ten dokument łącznie z obszernym uzasadnieniem do Ministra Infrastruktury w kwietniu 2020 roku. Cierpliwość Stowarzyszenia została wystawiona na bardzo długą próbę. W czerwcu 2021 roku z uwagi na brak odpowiedzi na propozycję RG KSE, Zarząd Krajowy OZZP-WORD zwrócił się z zapytaniem dlaczego innowacyjny projekt RG KSE nie został poddany jakiegokolwiek analizie i nie została udzielona odpowiedź w sprawie. W tym przypadku odpowiedź na zapytanie ZK OZZP-WORD nadeszła w ciągu dwóch tygodni w treści: „*Minister nie pracuje nad nowymi zasadami wynagradzania egzaminatorów i nie planuje się prac w tym zakresie.*” Ta odpowiedź absolutnie nie satysfakcjonowała ani KSE, ani OZZP-WORD.

Wobec takiego *dictum* został zawiązany ponad organizacjami (KSE, OZZP-WORD i MOZ WORD i OSK) reprezentującymi środowisko egzaminatorów *Komitet Egzaminatorów Rzeczypospolitej Polskiej – KERP*, który podjął zamiar przeprowadzenia ogólnokrajowej akcji polegającej na zbieraniu podpisów poparcia dla projektu RG KSE z kwietnia 2020 roku w formie petycji adresowanej do Ministra Infrastruktury w sprawie wprowadzenia nowych zasad wynagradzania egzaminatorów oraz nowych reguł ustalania opłat za przeprowadzanie egzaminów państwowych na prawo jazdy.

Petycję podpisało ponad 95% aktywnych zawodowo egzaminatorów. Całość dokumentacji z projektem zmian, uzasadnieniem i listami podpisów w introligatorskiej oprawie została złożona w Ministerstwie Infrastruktury w październiku 2021 roku. Na początku marca 2022 roku odpowiedź Ministra Infrastruktury była lakoniczna: „*Minister nie pracuje nad nowymi zasadami wynagradzania egzaminatorów i nie planuje się prac w tym zakresie. Ponadto brak jest społecznej akceptacji na podnoszenie opłat za przeprowadzenie egzaminów państwowych na prawo jazdy.*” Nie pomogło wsparcie izb gospodarczych i federacji reprezentujących środowiska ośrodków szkolenia kierowców, nie pomogły apele innych środowisk reprezentujących WORD-y, w tym Krajowego Stowarzyszenia Dyrektorów.

Nie pomogły analizy finansowe dotyczące słabnącej kondycji finansowej ośrodków ruchu drogowego oraz informacje o odpływie wartościowej i wysoko wykwalifikowanej kadry egzaminatorów w inne obszary rynku pracy i o trudnościach z naborem nowej kadry.

Do dyskusji włączył się również Związek Województw RP, który w ramach prac jednego z zespołów organizował konferencje w trybie *on-line* zapraszając do udziału Ministra Infrastruktury oraz przedstawicieli zainteresowanych środowisk: KSE i KSD. Minister przyjął taktykę stosowania uników, wysyłając na konferencję Dyrektora Departamentu Ruchu Drogowego lub Wiceministra. Kolejne konferencje nie przynosiły przełomu, a problem stawał się co raz bardziej dokuczliwy, tym bardziej że w szeregach egzaminatorów powstawało ogromne niezadowolenie z powodu biernej i lekceważącej postawy Ministra Infrastruktury, a przedstawiciele Ministerstwa podczas konferencji *on-line* wielokrotnie powtarzali wyuczoną formułę:

„Minister nie pracuje nad nowymi zasadami wynagradzania egzaminatorów i nie planuje się prac w tym zakresie. Ponadto brak jest społecznej akceptacji na podnoszenie opłat za przeprowadzenie egzaminów państwowych na prawo jazdy.”

Wsluchując się w głosy środowiska zawodowego egzaminatorów z całego kraju, Komitet Egzaminatorów RP przy wsparciu KSE, OZZP-WORD i MOZ WORD i OSK postanowił koordynować działania wychodzące od wielu aktywnych zawodowo egzaminatorów. Efektem tych działań były akcje protestacyjne w lipcu, w sierpniu i we wrześniu 2022 roku. Po każdej akcji protestu członkowie Komitetu Egzaminatorów RP byli zapraszani na rozmowy do Ministerstwa Infrastruktury, ale z perspektywy czasu można stwierdzić, że były to działania pozorne, **„gra na czas”**.

Gdy we wrześniu 2022 roku Wiceminister określił jednostronnie twarde warunki tzn. słynny *„brak społecznej akceptacji na podnoszenie opłat za przeprowadzenie egzaminów państwowych na prawo jazdy”*, oraz niesatysfakcjonujące warunki wynagradzania egzaminatorów, rozmowy zostały zerwane.

W październiku 2022 roku pojawił się projekt inicjatywy ustawodawczej opracowany przez grupę posłów reprezentowanych przez posła Pana Tadeusza Chrzana. Do grupy inicjatywnej należał również Pan Andrzej Adamczyk – Minister Infrastruktury. Był to projekt znanej dzisiaj ustawy z dnia 4 listopada 2022 roku o zmianie ustawy prawo o ruchu drogowym i ustawy o kierujących pojazdami. Tym aktem prawnym wyprocedowanym w zaiste ekspresowym tempie Minister Infrastruktury – jak Piłat Poncjusz – odsunął od siebie odpowiedzialność za kwestię sfery finansów WORD-ów, przekazując ten nabrzmiały problem w ręce władz samorządowych.

Z początkiem 2023 roku obserwowaliśmy przebieg prac nad nowymi zasadami poboru opłat za przeprowadzanie egzaminów państwowych na prawo jazdy **i w tym przypadku – jak kamfora – zniknęła mantra „braku społecznej akceptacji dla idei podnoszenia opłat za przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy”**. Zarządy województw, a za nimi sejmiki województw we wszystkich województwach podejmowały uchwały – akty prawa miejscowego – dotyczące ustalenia wysokości opłat za przeprowadzanie egzaminów państwowych na prawo jazdy. We wszystkich województwach – oprócz województwa łódzkiego – ustalono maksymalnie prawem dopuszczalne opłaty, gdzie dla najbardziej popularnej kategorii prawa jazdy – kat. B – opłata za przeprowadzenie egzaminu praktycznego wzrosła o ponad 40%.

Następnie podjęto działania w kierunku ustalania warunków wynagradzania egzaminatorów również na zasadzie aktów prawa miejscowego.

W tym przypadku, równoległe do działań organów samorządowych, Rada Główna Krajowego Stowarzyszenia Egzaminatorów kierując się zamiarem zainicjowania działań do wypracowania ogólnokrajowego standardu warunków wynagradzania egzaminatorów, podjęła próbę współpracy ze Związkiem Województw RP. W dniu 25 lutego 2023 roku został przekazany projekt Rady Głównej KSE uchwały jako propozycji warunków wynagradzania egzaminatorów łącznie z obszernym merytorycznym uzasadnieniem. Projekt ten podobnie jak w przypadku projektu z Petycji 2021 r. przewidywał nowoczesne rozwiązania polegające na ustaleniu jednoskładnikowego wynagrodzenia uzależnionego od kwalifikacji egzaminatorów oraz uzależnionego od wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłaszanego przez Prezesa GUS. Projekt RG KSE również automatycznie zakładał coroczne proporcjonalne podwyższanie wynagrodzeń egzaminatorów. **Całość dokumentów została przesłana przez Związek Województw RP do wszystkich Marszałków województw jako propozycja do dyskusji i prowadzenia dialogu z zainteresowanym środowiskiem zawodowym egzaminatorów.**

I tu okazało się ile warte są pisemne deklaracje składane przez przedstawicieli Krajowego Stowarzyszenia Dyrektorów podczas protestów egzaminatorskich. Podczas trwania protestów latem 2022 roku nawet ukazał się artykuł na prawodrogowe@news Pani Renaty Bieleckiej – Dyrektora WORD LUBLIN, w którym Pani Dyrektor określiła, że „egzaminatorzy powinni zarabiać od 16000 do 19000 zł miesięcznie.....”. A propos w województwie lubelskim uchwalone zostały jedne z niższych stawek wynagradzania egzaminatorów. Głos w przedmiocie sprawy zabierał również Pan Marek Staszczuk – Dyrektor WORD TORUŃ przyznając, że najbardziej nowoczesnym i uniwersalnym rozwiązaniem będzie przyporządkowanie wynagrodzenia egzaminatorów do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłaszanego przez Prezesa GUS. Ta – podziwu godna – konsekwencja poglądu została później przekuta w akt prawa miejscowego przez sejmik Województwa Kujawsko – Pomorskiego. Okazało się, że MOŻNA – TYLKO TRZEBA WYKAZAĆ DOBRĄ WOLĘ, TRZEBA ROZUMIEĆ ISTOTĘ ZAGADNIENIA I WIDZIEĆ POTRZEBĘ stworzenia odpowiednich i nowoczesnych warunków wynagradzania dla egzaminatorów.

Podczas procedowania przez organy samorządowe aktów prawa miejscowego – na wnioski zainteresowanych środowisk w niektórych województwach – Rada Główna KSE udzielała pisemnego wsparcia lokalnym inicjatywom tworzonych przez egzaminatorów projektów warunków wynagradzania. Były to dowody świadczące o otwarciu na dialog i przyjęcie elastycznej postawy Rady Głównej KSE do procesu tworzenia prawa miejscowego. Jeśli nie było akceptacji dla *stricte* projektu Rady Głównej KSE przesłanego za pośrednictwem Związku Województw RP, to Rada Główna KSE udzielała wsparcia, uznając inicjatywy egzaminatorów jako alternatywne rozwiązania. Takie wsparcie zostało udzielone na wnioski egzaminatorów z województw: małopolskiego, podkarpackiego, podlaskiego śląskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego.

Niestety, nie w każdym województwie idea tworzenia nowoczesnych warunków wynagradzania egzaminatorów znalazła zrozumienie. I nie chodzi tu tylko o fakt uzależnienia warunków wynagradzania egzaminatorów od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłaszanego przez Prezesa GUS. Istotą zagadnienia było również ustalenie warunków wynagradzania egzaminatorów bez archaicznego dodatku zadaniowego zależnego od woli i decyzji Dyrektora WORD. Szkoda, że nie wszyscy Panie i Panowie Dyrektorzy WORD-ów potrafili zrozumieć tą intencję projektu Rady Głównej KSE. Okazuje się, że metody zarządzania zasobami kadrowymi „za pomocą kija i marchewki” lub „*divide et impera*” – nie koniecznie szczęśliwe w przypadku WORD-ów, nadal są mocno akcentowane i preferowane. Klasycznym

tego przykładem może być uchwała prawa miejscowego z województwa podkarpackiego – w siedzibie prezesa KSD – gdzie określone warunki wynagradzania egzaminatorów zatrudnionych na terenie ww. województwa są najniższe w kraju i na pewno nie jest to powód do chluby i zadowolenia.

Przedstawiona w załączeniu **Analiza [kliknij]** wskazuje na to, że są województwa, w których udało się na zasadzie dialogu i wzajemnego zrozumienia interesów zainteresowanych stron wypracować warunki wynagradzania egzaminatorów, które są satysfakcjonujące zarówno dla środowiska zawodowego egzaminatorów jak i akceptowane przez władzę bezpośrednią czyli Dyrektora WORD-u jak i władzę nadzoru czyli służby właściwego Marszałka.

Reasumując w sześciu WORD-ach ustalono jednoskładnikowe wynagrodzenie dla egzaminatorów zatrudnionych w ośrodkach przy tym w jednym z ośrodków wynagrodzenie jest przeliczane w odniesieniu do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Dodatkowo w dwóch WORD-ach ustalono dwuskładnikowe wynagrodzenie, ale dodatek zadaniowy przyznawany jest za posiadane uprawnienia do egzaminowania. Dziękujemy i gratulujemy ludziom dobrej woli i podziwiamy za odwagę i konsekwencję działania. W pozostałych dziesięciu WORD-ach ustalono dwuskładnikowe wynagrodzenie i dodatek zadaniowy przyznawany jest z woli Dyrektora WORD-u.

Dziwi jednocześnie fakt znacznej kwotowej rozbieżności w uchwalonych warunkach wynagradzania egzaminatorów w poszczególnych województwach, przy jak się okazało tożsamej w całym kraju podwyżce opłat za przeprowadzanie egzaminów na prawo jazdy. A przecież w całym kraju – póki co – obowiązuje rozporządzenie Ministra właściwego do spraw transportu, które określa jednolite zasady realizacji zadania z zakresu administracji rządowej, tj. przeprowadzanie egzaminów na prawo jazdy. Oznacza to, że w całym kraju występują takie same warunki pracy egzaminatorów, takie same wymagania rzetelnego i obiektywnego wykonywania obowiązków i takie samo ryzyko zawodowe dotyczące utraty zdrowia lub nawet życia. Egzaminatorzy zdobywają swoje uprawnienia zdając trudne egzaminy przed Komisją powołaną przez naczelny organ administracji państwowej. Czy zatem dopuszczalne jest, aby trudna i ryzykowna praca wysoko wykwalifikowanej kadry była wynagradzana w skali całego kraju w takich dysproporcjach finansowych? W niektórych województwach, przy tworzeniu aktów prawa miejscowego o warunkach wynagradzania egzaminatorów, podejmowano twarde działania na zasadzie „kopiuj wklej”, nawet bez wstępnych prób nawiązania dialogu ze środowiskiem egzaminatorów. Dochodziło również do niekorzystnych zmian warunków wynagradzania egzaminatorów wstępnie ustalonych w drodze dialogu między przedstawicielami egzaminatorów a marszałków województw. Niestety nierzadko inicjatorami lub autorami takich zmian dokonywanych w ostatniej chwili byli Dyrektorzy WORD-ów.

O specyficznym podejściu przedstawicieli Krajowego Stowarzyszenia Dyrektorów do środowiska zawodowego egzaminatorów może świadczyć również fakt zorganizowania w Sile k/Olsztyna, w maju br. obchodów 25-lecia działalności WORD-ów. Organizatorem tej uroczystości było Krajowe Stowarzyszenie Dyrektorów oraz WORD Olsztyn. Na początku uroczystości Msza Święta w Bazylice Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Gietrzwałdzie. Do udziału w uroczystościach zaproszono przedstawicieli Ministerstwa Infrastruktury, ITS, izb gospodarczych i federacji OSK, przygotowano prelekcje. Szkoda tylko, że zabrakło miejsca dla przedstawicieli organizacji reprezentujących środowisko zawodowe pracowników WORD-ów czyli KSE oraz związków zawodowych. WORD-y to nie tylko instytucje składające się z Pań i Panów Dyrektorów (w wielu województwach wymienianych na stanowiskach co dwa lub

co trzy lata) lecz przede wszystkim stabilny i odpowiedzialny zespół pracowników, którzy poprzez swoją mozolną, trudną i odpowiedzialną pracę tworzą te jednostki organizacyjne przez ćwierć wieku.

Tak piękny Jubileusz – 25 lat istnienia i działalności wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego, a na usta wręcz ciśnie się pytanie: Dla kogo naprawdę powinno być to święto i kto powinien być gościem honorowym? Czyż nie te osoby, które stanowią lub stanowiły filary tych instytucji, bez których pracy trudno wyobrazić sobie obecny obraz i funkcjonowanie wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego? Zapomniano o ludziach, którzy przez wiele lat budowali wizerunek tych instytucji, niejednokrotnie poświęcając swój prywatny czas na rzecz m. in. pracy społecznej; chociażby zasłużeń dla środowiska egzaminatorów i WORD-ów Honorowi Prezesi Krajowego Stowarzyszenia Egzaminatorów **Pan Władysław Drozd z Zielonej Góry**, czy **Pan Henryk Radomski z Olsztyna** i inni, którzy wnieśli swoją cegiełkę na przestrzeni lat w tworzenie wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego, których głównym celem statutowym jest przeprowadzanie egzaminów dla kandydatów na kierowców i dbałość o bezpieczeństwo ruchu drogowego na polskich drogach.

Brawo Panie i Panowie Dyrektorzy, jak zwykle pokazaliście „klasę” dalsza część nie wymaga już komentarza.

Prezes Rady Głównej
Krajowego Stowarzyszenia Egzaminatorów
Tomasz Dziuganowski

Kielce, 12.07.2023 r.